

Ainekava

Gümnaasiumi majandusõpetus

10. klass

Teema	Õpitulemused
Majanduse olemus Nappus ja kompromiss, alternatiivkulu. Majanduse põhivalikud: mida, kuidas, kellele? Tootmistegurid: loodusressursid, inimressursid ja kapital. Mikro- ja makroökoonoomika. Turumajanduse alused: eraomand, hinnasüsteem, turukonkurents, ettevõtlikkus. Motiiv. Kasum. Majandussüsteemid: käsu-, tava-, turu- ja segamajandus.	Õpilane 1) mõistab, kuidas sunnib nappus inimesi valima ressursside vahel ja kaaluma alternatiivkulusid; 2) analüüsib, kuidas lahendavad erinevad majandussüsteemid põhilisi majandusprobleeme.
Õpe ja koostöö: Lõiming: ühiskonnaõpetus Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine. Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus Klassiväline õpe:	
Nõudlus, pakkumine, hind Nõudlus, pakkumine, tasakaaluhind, nõudluselastsus, hinnamõju. Pakkumise ja nõudluse tabelid ning graafikud. Nõudlust ja pakkumist mõjutavad tegurid. Defitsiit ja ülepakkumine.	Õpilane 1) iseloomustab nõudluse ja pakkumise koosmõju tasakaaluhinna kujundamisel; saab aru pakkumise ja nõudluse joonistest; hindab nõudluselastsuse mõju nõutavale kogusele; 2) selgitab defitsiidi ja ülepakkumise majanduslikke ning sotsiaalseid tagajärgi.
Õpe ja koostöö: Lõiming: matemaatika Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine. Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus Klassiväline õpe:	
Inimene kui omanik, tootja, töötaja ja tarbija Kodumajapidamised. Isiklik ja pere eelarve, eelarve piirangud. Oskused ja võimed. Tarbija, säästlik tarbimine, tarbijakaitse. Töäjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad.	Õpilane 1) tunneb kodumajapidamiste ressursside ja isiklike oskuste tähtsust toimetuleku eeldusena; 2) analüüsib tööjõu iseärasusi sõltuvalt tegevusalast ja ametikohast;

<p>Maksud ja maksed. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Ettevõtlus. Ettevõtte õiguslikud vormid Eestis.</p>	<p>3) oskab vormistada nõuetekohaselt elulookirjeldust ja töökohataotlust.</p>
<p>Õpe ja koostöö: Lõiming: ühiskonnaõpetus, emakeel, matemaatika, geograafia Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine. Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus Turvalisus Klassiväline õpe: võimalusel koostöö Maksu- ja Tolliametiga</p>	
<p>Raha ja finantsmajandus Raha funktsioonid. Finantsvahendus. Pangandussüsteem, keskpank ja kommertsbankad, nende ülesanded ja roll raharingluses, pakutavad teenused. Hoiustamine ja laenamine, riskid. Eesti rahasüsteem, valuutakomitee ja rahanduspoliitika. Euro ja selle kasutamine Euroopas. Kindlustus ja kindlustuse pakutavad teenused. Väärtpaberid: võlakirjade ja aktsiate olemus ning erinevus. Väärtpaberiturg ja selle mõju majandusele. Inflatsioon, deflatsioon. Tarbijahinnaindeks.</p>	<p>Õpilane 1) tunneb Eesti rahasüsteemi iseärasusi ja arutleb Eesti rahanduspoliitika üle; 2) analüüsib kommertsbankade rolli maksete teostajana ja vahendajana raharingluses, hoiuste ning laenude tähtsust bankade bilansis; 3) teab keskpanga ülesandeid raharingluse korraldajana, valuutareservi hoidjana ja kommertsbankade järele valvajana; 4) tunneb kindlustuse olemust ja kindlustuse pakutavaid teenuseid; 5) teab inflatsiooni ja deflatsiooni põhjusi ning arutleb nende tagajärgede üle; 6) analüüsib tarbijahinnaindeksi kujunemist ning selle muutusi seoses hindade ja palkade muutumisega; 7) tunneb tähtsamate väärtpaberite (võlakirjade ja aktsiate) olemust ning erinevust, selgitab väärtpaberituru tegevust ja tähtsust riigi majanduses.</p>
<p>Õpe ja koostöö: Lõiming: Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine. Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus Turvalisus Klassiväline õpe: võimalusel koostöö pangaesindajaga</p>	
<p>Valitsuse osa majanduses Valitsuse roll majanduses. Majandusringlus. Riigieelarve moodustamine, tulud ja kulud. Eesti riigi eelarve. Erinevad</p>	<p>Õpilane 1) toob näiteid valitsuse pakutavate hüvede kohta; 2) tunneb valitsuse reguleerivat ja suunavat</p>

<p>maksusüsteemid, nende eelised ja puudused. Otsesed ja kaudsed maksud Eestis. Fiskaal- ja monetaarpoliitika. Eesti maksupoliitika. Majanduse tsüklilisus.</p>	<p>rolli majandusringluses ning hüvede ümberjagamisel; 3) analüüsib valitsuse majanduspoliitikat majandusliku stabiilsuse, riigikaitse ja sotsiaalse turvalisuse tagamisel; 4) arutleb riigieelarve moodustamise, maksupoliitika ja tulude ümberjaotamise üle.</p>
<p>Õpe ja koostöö: Lõiming: Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine. Ettevõtluspädevus: Koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus Turvalisus Klassiväline õpe: võimalusel koostöö Maksu- ja Tolliametiga</p>	
<p>Rahvusvaheline majandus Riikide võrdlemine ja rühmitamine erinevate majandusnäitajate alusel: SKT, IAI, THI jne. Rahvusvaheline majandus. Suhteline ja absoluutne eelis, spetsialiseerumine. Eksport, import. Globaliseerumine. Õiglane kaubandus. Valuuta, valuutaturg, valuutakurss, ostujõu pariteet. Rahvusvahelised majandusorganisatsioonid. Euroopa Liit ja vabakaubandus. Kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping. Eesti sise- ja välismajandus, arengusuunad. Nüüdisaegsed suunad maailmamajanduses. Regioonide majandusliku arengu iseärasused ja erinevused. Tööpuuduse kasv, tulude ebavõrdne jaotus ja elanikkonna kihistumine, ressursside ammendumine.</p>	<p>Õpilane 1) analüüsib kaubanduse rolli nii riigi kui ka rahvusvahelises majanduses; 2) selgitab suhtelist ja absoluutset eelist; 3) tunneb raha vahetusväärtuse mõju riigi ekspordile ja impordile; 4) tunneb maailma regioonide majandusliku arengu iseärasusi ja erinevusi; 5) mõistab tehnoloogilise arenguga saavutatud majanduskasvu ja elatustaseme tõusuga kaasnevat võimalikke negatiivseid muutusi ühiskonnas: linna ja maa vastandumist, tööpuuduse kasvu, tulude ebavõrdset jaotust ja elanikkonna kihistumist, ressursside ammendumist; 6) teab spetsialiseerumise ja globaliseerumise mõisteid, toob nende kohta näiteid maailmamajandusest; 7) teab mitmesuguseid kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping; analüüsib kaubanduspiirangute mõju üksiktarbijale ja ettevõtetele nii koduriigis kui ka teistes riikides.</p>
<p>Õpe ja koostöö: Lõiming: geograafia Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine. Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus</p>	

Klassiväline õpe:

11. klass

Teema	Õpitulemused
Turumajandus Ressursside nappus, majanduslik käitumine, alternatiivkulu, kompromissid. Majanduse kolm põhiküsimust. Ettevõtluse tugisambad. Hinnasüsteem, eraomand, konkurents, ettevõtlikkus, kasum. Nõudlus. Pakkumine. Hinnamõju. Nõudluse ja pakkumise muutused. Tasakaaluhind. Tootmise muutuste mõju hindadele.	Õpilane 1) teab, et turumajanduses määrab turg toodetava toodangu ja kasum motiveerib ettevõtlust; 2) tunneb erinevate ressursside kasutamise vajalikkust ettevõtte tegutsemisel ning kapitali ja investeerimise tähtsust.
Õpe ja koostöö: Lõiming: ühiskonnaõpetus, geograafia, matemaatika Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukohta ja sisu jagamine. Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus Klassiväline õpe: koostöö erinevate organisatsioonidega	
Ettevõtlus Ettevõtlikkus, ettevõtjate roll majanduses. Ettevõtja, ettevõtte. Ettevõtja kohustused, riskid, kasum. Ettevõtjate strateegiad. Ettevõtte õiguslikud vormid. FIE, osaühing, aktsiaselts. Ettevõtja karjäär. Äriseadustik.	Õpilane 1) teab ettevõtja kohustusi, riske ja tasusid; 2) analüüsib ettevõtte põhilisi kohustusi oma töötajate, klientide, aktsionäride ja kohaliku ühiskonna ees; 3) mõistab ettevõtlust kui elatise teenimise võimalust.
Õpe ja koostöö: Lõiming: ühiskonnaõpetus, matemaatika Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukohta ja sisu jagamine. Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus Klassiväline õpe: koostöö erinevate organisatsioonidega	
Ettevõtte alustamine Oma ettevõtte alustamine. Äriidee, äriplaan. Toode ja teenus. Algkapital, investeerimine. Väärtpaberid. Tootlikkus, kvaliteet. Püsi- ja muutuvkulud. Nüüdisaegse tehnoloogia ning ressursside efektiivse ja keskkonnasäästliku kasutamise mõju tootlikkusele.	Õpilane oskab koostada lihtsamat äriplaani oma äriidee teostamiseks.
Õpe ja koostöö: Lõiming: ühiskonnaõpetus, geograafia, matemaatika, ajalugu	

<p>Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.</p> <p>Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus</p> <p>Klassiväline õpe: koostöö erinevate organisatsioonidega</p>	
<p>Ettevõtte raamatupidamine</p> <p>Bilanss. Kasumiaruanne. Aktiva, passiva, kasum, kahjum, amortisatsioon. Põhivara, käibevara, kohustused. Üksikisiku ja ettevõtte tulumaks, sotsiaalmaks, käibemaks, töötuskindlustusmaks.</p>	<p>Õpilane tunneb raamatupidamise aluseid ning oskab pidada lihtsat majandusarvestust, teeb vahet püsi- ja muutuvkulude vahel.</p>
<p>Õpe ja koostöö:</p> <p>Lõiming: ühiskonnaõpetus, matemaatika,</p> <p>Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.</p> <p>Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus</p> <p>Klassiväline õpe: koostöö erinevate organisatsioonidega</p>	
<p>Juhtimine</p> <p>Eesmärkide seadmine, plaanimine. Meeskonnatöö, tööjaotus, motiveerimine, kontrollimine. Ajakasutus.</p>	<p>Õpilane oskab kasutada juhtimisprobleemide lahendamiseks ajurünnakut.</p>
<p>Õpe ja koostöö:</p> <p>Lõiming: ühiskonnaõpetus, geograafia, matemaatika</p> <p>Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.</p> <p>Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus</p> <p>Klassiväline õpe: koostöö erinevate organisatsioonidega</p>	
<p>Tööjõud</p> <p>Tööjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Sooline segregatsioon tööturul.</p>	<p>Õpilane</p> <p>1) oskab hinnata enda võimeid ja vastutust, töötades ühel ametikohal õpilasfirmas;</p> <p>2) oskab vormistada elulookirjeldust ja töökohataotlust.</p>
<p>Õpe ja koostöö:</p> <p>Lõiming: ühiskonnaõpetus, geograafia, matemaatika, emakeel</p> <p>Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.</p> <p>Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus</p> <p>Klassiväline õpe: koostöö erinevate organisatsioonidega</p>	
<p>Konkurents ettevõtluses</p> <p>Konkurentsi vormid. Konkurentsi positiivne ja negatiivne mõju tootmisele ning tarbijale. Litsents, patent, kasulik mudel, tööstusdisaini lahend ja autoriõigus.</p>	<p>Õpilane tunneb konkurentsiliike ning konkurentsi positiivseid ja negatiivseid mõjusid.</p>
<p>Õpe ja koostöö:</p> <p>Lõiming: ühiskonnaõpetus</p>	

Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.

Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus

Klassiväline õpe: koostöö erinevate organisatsioonidega

Turundus

Põhiülesanded. Toode, hind. Hinnakujundus.

Müügistrateegiad. Turundussuhtlus ja müügikoht. Reklaam, reklaami koostamine.

Ostja ja müüja rollid.

Õpilane

1) oskab seada tootmise ja müügi eesmärgid;

2) tunneb turunduse mõistet ja rolli ettevõtte tegevuses;

3) oskab hinnata ja võrrelda turustruktuure ning strateegiaid, teha reklaami ja müüa tooteid.

Õpe ja koostöö:

Lõiming: emakeel, matemaatika, kunst

Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.

Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus

Klassiväline õpe: koostöö erinevate organisatsioonidega

Ärietika

Vastutus tarbija, ühiskonna ja ettevõtte omanike ees. Sotsiaalne ettevõtlus.

Õpilane

1) oskab tuua selliste eetiliste äriotsuste näiteid, mis mõjutavad ühiskonda;

2) hindab seoseid väärtuste ja käitumiste vahel.

Õpe ja koostöö:

Lõiming: ühiskonnaõpetus, geograafia, matemaatika, kunst

Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.

Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus

Klassiväline õpe: koostöö erinevate organisatsioonidega